

Сыаната
3 харчы.

A black and white portrait of a man, likely a pilot, wearing a flight suit and goggles. He is looking slightly to the right with a serious expression. The background is dark and indistinct.

«СО» корр.

Агропром: проблемалар, санаалар ВАНЯ ГРОЗНОЙ ПРОБЛЕМАТА ЭБЭТЭР КЫРЫЫ УЧАСТАКТАР КЭСКИЛЭРЭ

Арылах сыйлаагыта «Учительская газета» биэр нүмэрингэр маныха майгымыр ааттаах ыстатынаны ааган баран муодар-раан турабын. Оноо Мин-прос инспектора ардаанын уобалас оркуолатын 8-с кылааныгар уруокна ширбита Вани Грозной дин соботох үөрөнээччи о.рорун, минн ол күн арга уруокна үөрөмүнүн, сэтгис уруогунан миннэхэ биэр улуу композитор туһунан кылаас чаа-на мытыллыбытын ту-һунан атиллэр. Саамай ит-тэ дөһинэйэ, бу арыс кы-лаага оркуолара арыс эрэ оро үөрөнэрэ. Вани Грозной сыйлаагы орос-куота 5 тый, содк, ордук буолбута билинэтэр. Ол эрэри, бу уруокта обур-гу, билигин эстэн эрэр дэриэбинэ ферматыгар, туха сытар минн сирдэр-гэ үлэһиннэрэ ыраах минн бөлүөлөнтөн үлэһиттэри таһымы, үгүс техниканы төттөрү-таары сүүрдүү оркуотун, элбэх үлэ биримэстэ сүтэрин ааран таһаардахха, Вани Грозной үөрөнөр оркуотта 10 да тыйынча буоллаагына дыйарга барыстаах бу-луо эбит динн корреспондент сүрөйбүт.

Билигин улугуруу көмүс динн ааттыр уонна ха-маандаагыр административнай салааны бүрүккэ-бит сыйлаагыгар дойдун үр-дүнн барбыт олох бары-ытгитигэр сирэ суох минн-нэһин ыарымыта билигин да оройуон тумуубатага.

Ол курдук урууу ыра-нолхоотар миннэрэ бу-дан тутуллан эрэр бөлү-өлөнтөр, кыстыктар, сайы-лыктар бары кэрэстэ эс-тибиттэрэ.

Вастаан утаа ыра-о-ркуолалар аһыллан, бары-сайдан эрэр Сылдан Ула-хан Күөлү, Түөйгэ, Ва-рэгэ, Дьаарыллата, Вод-тоно Кындаал, Халаар Уорыта, о. д. а. кыра бөлүөлөктөр оркуолалара сабыллан, эстэр суолта миннриттэрэ.

Кинниээһин үгүс үчү-гэйдэрдээгин да минн «ха-ранга» оруттара эмиэ эл-бэх. Ол курдук отдел-ние кэтэх маллардынн тыйынчанын сүөһүгүн биэр сиргэ тутуу, ордук күһүн, саас мөччирөөгө, онко-маска, даҕаны оро-куоттардаага, айылтара буортулаага көстөн ту-рар. Маны таһынан ба-ры биэргэ олохон хас эмэ нөһүөнн тайаан сытар тулатынаагы хотуналар-бытын, бааһыналарбытын наар миннтен сылдьан керөрбүт-исгэрбит, оттуур-бут-мастырбыт, ол онно төттөрү-таары көлөрбүт-ба-рарбыт, тийэрбүт-таһа-рыт оркуотта хас эмэ уонунан сылдьарга төһө буолуохтаагы аагар уус-тук.

Ол иһин кытыы уча-стантары сайыннарыы, эс-тэн эрэр дэриэбинэлэри нөлүгөр түһэри, уларыта

тутуунан сийэстэти, дой-ду үрдүнн улахан үлэ-дэ кубулуйда. Онтон бу ы-ры дэриэбинэлэргэ дьону олохсуйа, производствонн тарийин, саамай ит-лаабынаа, социальнай бөлүлүрөстөрү, быһа-рыныттан — оркуолалары, дөһөдөрү, медпуннары аһынтан быһаччы туту-дуктаах.

Маныха билигин оро-йуонмут салаатта кыра оркуолалар, дөһөдөр олус оркуоттаахтар динн санааттан кэскиллээх дьаһаллары, быһаан-нары ылбааха олохор дуу динн санаа уоскуур.

Үөһэ атилибиттэргэ олохуран, быһаччы ман-нын атиллэри кылларбын. Вастаанынан, оройуон муругар Улахан Күөл, Ва-рэгэ, Түөйгэ, Кындаал, Уор-гэ, о. д. а. кыра участанта-ры түргэник нөлүгөр түһэрэр, сайыннары сыйла-тан кыра оркуолалар дөһөдөрү, медпуннары утатынаагы аһыаха, Мана биэр холбургу ала-лыагы баҕарылар. Эсө-түөрт сый аһаар оттугэр «Наука и жизнь» суру-наалга Москоснай уба-ласка эстэн эрэр ыра дэ-риэбинэлэри нөлүгөр тү-һэригэ бүтүн уобалас үр-дүнн аһаа программа ороһулдан улахан үлэ са-баластаагы туһунан су-руллубута. Оноо кинилэр бу сирдэргэ, бастаан ту-

ран, 3—4-түү оролоох о-ркуолалары, дөһөдөрү, медпуннары аһынтар. Олору бастаан утаа минн оркуолалар, дөһөдөр, ба-зыналар филчаларын курдан оһорбуттар 2-лин, 4-түү квартиралар дьы-лэри тутан баран аһар-от-тугэр ууһуга, итэччии, мед-үлэһит олохор, аһары-гар үлэһиннэр ууһу буа-ларын тарийбиттэр. Аһа-минилэр сыһаллар дуо? Онтон билигин тодо туту-набыты? Оркуоттан тутунаагыт, эбэтэр кытыы участантар сайдыыларын соччо наадата суоһунан ааҕабыт дуу?

Оркуот бөлүлүрөстөр миннн. Билигин да үлэ-дин олохор оро тарилта-ларынгар үгүс сирдэргэ биэр үлэһиннэр 3—4-түү оро тиксэр буолбаах дуо? Холбур, 50 мнэстэлээх дөһөдөр 17—18 штат, 80-ча оролоох арыс кы-лаастаах эбэтэр сүүстэн эрэ тахса оролоох орто оркуотта 30-тун, 40-тун штаттай үлэһит баар. Оч-чотугар, холбур Түөйгэ, 10-ча оролоох оркуоланы, Төһөгө арыс кылаастаагы аһар тодо табыллыбат буолуой?

Билигин партиябыт, пра-вительствобит минн туһу-гар, ордук оро туһугар, туту да нэрэбэт. Онон кыра оркуотта оркуот-таах буолуо динн санаа-ны тохтотуохха. Баҕар,

биэр оһотугар оркуотта, кырдымы, арыс элбэх буолуон да сеп, Онтон экономикага, участант сай-дыытыгар, дьон олохор, ити Вани Грозной холбу-рун курдук, бары быдан элбэх буолуога.

Кыра оркуоталарга үө-рэх билигин хаачысты-бата мөлтөх сорус бу-луон сеп. Ол эрэри кы-ра участантар үөрөнээч-чилэрэ минн сирдэргэ ин-тернаттан, ыланан оло-рон үөрөннэлэргэ оро үө-рөтөр, интернаттар оро-со улахан оркуоттаах. Уон-сайынан, ороно ордук кы-ратыгар төрөппүттэриттэн араары улахан оромооох, Онон кырыы участантар сайдар сүрүн суоллара бу оро тарилталарын тарийин буоларын өйдүөх тустаа-чыт.

Иккиннэн, арыс кы-лаастаах оркуоттаах «ор-току» бөлүөлөктөр туста-рынан. Кинилэр сайды-ларынгар, орто оркуотта суога улахан мөһөһүннэ буолар. Эмиэ биэр хо-ло-буру аһаааха. Арылах сыйлаагыта Ааа дойдуну көмүскүү сэрин ветер-ан, иһин бойобуой орден кавалера Лазарев Семен Дмитриевич сэринлэспит Ильмен күөлүгөр бара-сылдьан 80-оооох орто оркуотта көрсүһүү оһор-дулар динн көпсөбүтүгэр, Кэниини биллэххэ, били-ниттэн ордук сайдылаах

соһуруу, уобаластарга итгичинн оркуоталар ары-лаа суохтар. Онтон би-лиэх тобо табыллыбаты? Холбур Мырыла, Чакыр, Арылах курдук кытыы сирдэр олохтоохторо орто оркуоталары аһар туһу-нан бөлүлүрөһү туруор-саллар.

Үсүүһүнн, «гигантома-нинан» үлүһүүттэн производство бары салаа-ларыгар, ордук тый ха-лааһыстыбатыгар аһаас-таарга уолдааста. Ты-һынчанын сүөһүлээх кыстыктартан, сүүһүнн аһаааха сайыллыктартан оһугаларбит үгөстөрүн ту-һунан соһтоох дьонус са-йыллыктары, оттордору ту-туталаан, сирбитин уопу-тун күүрүлгөн хаһаалаан, хаһааһыны сыһыанна-һарбытыгар уолдааста.

Билигин көмүс минн факторыгар, социальнай сайдыыга улахан суолта бөриллбит уонна оро-йуонмут нэһилиннээгэ са-рин миннээри аһаанын дьэ аһан, элбинн-сайдар суолта турбут көмүгэр кы-рыы участантар сайда-ларыгар улахан суолтаны биэрэр көм кэллэ.

Манан сийэстэти, бу участантар сайдар кэс-киллэртигэр оройуонга чо-чу быһааны ылынарга, бу бөлүлүрөһкө нэһилиннээ, ордук кытыы сирдэр олох-тоохторо санааларын аһа-таһалара, сеп буолуо ээ.

И. ПОЦОМАРЕВ,
Кытаанах орто орку-отта уоһуулаа.

КӨМҮС КӨЛӨНҮН ТИЛЛИИГЭ

(Иһин 1 стр. көр.)

күнүттэн турбулут. Ва-ры күһү сизмэни ыраас-таһыгыра уурабыт. Үлэ-бит отой кыайтарыа суох эбит. «Хата ону, «Агро-промхимияттан» Михаил Ишюкентьевич Белых са-лаааччылаах биргээдэ көмөдө кэлэн аруһуйда. Кинилэр күүстөрүнөн 8000 куулаа бурдук тутулунна, дьаарыстанна. Куула тийбэт. Бурдук буоллаагына көлө хуар-мьтарар дьон буоллубут. Бурдугу да куулар сир-бит кыраан иһэр, — дьы-та Степан Александров-ич уонна саһаран көстөр бурдук чомоһун дьэки минн көбистэ.

Кырдык, звеньевой Гаврил Данилович хас да сыйлаагыта бэһэтин күү-лүнн оһостуммут, ка-тэтибит площадсалара уонна сарайдара бурду-гунаа ыта симилибиттэр. Бурдук баппат куттааа уоскэбэт.

— Бурдугу дуогабар-даах «Чурапчы» совхоз-

пут ыла охсуйон наада. Оч-чото эрэ мнэстэ тахсар кыахтаах. Уонсайынан эт-тэххэ, билигин отделение-бытыгар бурдугу үүнэ-ринн кэскилэ улаатта. Оч-тон базабит оһуоха эл-пистээбэт. Аһыт са-йын сиртэн быһааннаах үүнүү ылыллыбааха бу дьылаага үч көрүлүбө-тэ. Выйыл көрүлүөн наада, 630 тонна онугар 900 тонна ылаах кур-дуктук. Быһаанга көрүл-лүбүт оркуоттук 150 тыйынча. Ол бурдук эл-бээн улаатар буолла, от-тон бары ыларбыт оро-кой. Соһхор салааттаа бы-ылгы барысытытан базабитын кэһэтингэ хар-чы көрүөн наада. Ити биэрэ. Иккиннэн, бурду-гу атын хаһаайыстыба-ларга атылааһыны система-лаахтык тарийаахха. Оч-чодуна үлэһиннэр эрэл улааттаа ээ. Уонсайа 720 гектар бааһынааахтыт. Онтон 520 гектарын ыс-пылпыт. Ити сирбитин эһинэги ыһымга бэлэм-

инибит. Мындааһыттан Дмитрий Михайлович Ноев звенотуттан көйбөй, кер Сергей Александров-ич Захаров кэлэн ким-лөһөн абыраата, — динн көпсөстэ Г. Д. Николаев.

Бурдук үүннэрээччилэр быһагы сүтүгэ суох хо-муйаллар. Онтон ону ха-райыны уонна барыстаах-тык атылааһыны «Мын-дааһыны» эрэ соһхор кы-лаастаа буолбааха, бу туох ханнык миннээ оро-йуон салаататын кыһаа-рынан буолар. Оройуонга рекордтай үүнүү хо-мудуна, гектартан 20 цен-тиер! Бурдук үүннэрээ-чи көлөһүнн тийиннэ, ону сөһтөхтүк харайымы бу оройуон салаататын ытын-наа.

Семен ПОЦОВ,
Алексей МАКАРОВ,
хайыт анал, көрр.
Саммюкка: звеньевой Г. Д. Николаев. Көмүс туорах күрөбэр.
П. Оконешников
фотолара.

Суолбутун оһороллор

Оройуон кинниээри суолбутунга быһылтан, ардааха аһааһытыттан аһа элбэхтэ эройдөһөбит. Саллаһыны туоруур үс километр усталаах суолу оһорууу суолу тутар, аромүөннүүр участант от-ыйын ортооттан саһаа-быта. Бу күһүргэ «Якут-медиагострой» ПМН-тын М. А. Хомутов сала-лааһылаах түөрт кийи-лээх барыгөдөтө таһа-рылаахтык үлэһиннэр. Во-дигеллэр Александр Рос-сехин, Михаил Куритов уонна Андрей Лихарев, погрузчикка үлэһиннэр Ми-хил Хомутов бһор ку-туутун бу ый ортооттар бүтэрэргэ дьулуһаллар. Саһа аһыллыбыт наһар-тан гравийн суолу тутар, аромүөннүүр участант во-дигеллэр В. К. Лазарев, И. П. Харитонов, С. Е. Попов уо. д. а. таһаллар.

— Суолу оһоруубуттан биэр суол проблема тутулуктаах. Ити автобус оройуон иһигэр сылдьы-тын турустаахтык хаач-чылы буолар. Билинн 70

тыйынча соһуобай суу-малаах үлэһиннэр оһору-тук. Чурапчы соһисиннэ тый устун автобустар ит-тиннн сүүрэллэрин, бар-дьон аһыраан эрэрин көрдөхтүгүр үлэһит ха-тайга хаалбатах дин са-һаахтык ээ, динн бөһ-сэдьинн М. А. Хомутов.

Суоланне динн бу-олох. Кинн иһиннн сүү-рэрэ ситиһит оройуон со-циальнай сайдыытын тө-һүүтүнн буолуога.

Снимоктарга М. А. Хо-мутов; оройуон минннгар суол оһоруута.

П. ОКОНЕШНИКОВ

Сүөһү иитиитэ: 1988 снл балаган ыйын 1 күнүнээри сводка

СОВХОЗТАР	СҮӨНҮ АХСААНА				Эти госуларствора атылааһын (центнер)			Үүтү госуларствора атылааһын (центнер)			Биэр фур. аһахтык үүтү мннн кг			Сүөһү аһууга				төрүүх мнннннн		Ыһаага буолбатаа
	мннх сүөһү	о. и. мннх	салгы	о. и. бһтэ	8 айтаага бһлэһн	туоһа	1987 с. +	8 айтаага бһлэһн	туоһа	1987 с. +	8 айтаага бһлэһн	туоһа	1987 с. +	мннх сүөһү	о. и. мннх	салгы	о. и. кууһу	мнннннн	кууһу	
Карл Маркс	1837	552	965	555	320	326	-472	6580	5812	+604	1215	1057	-82	62	18	38	—	392	153	623
Субуруусай	2435	816	1625	878	300	522	-453	6500	8105	+630	1142	1157	+215	64	39	34	—	606	257	894
Эрилик Эристинн	4910	1661	2639	1505	790	1006	-1325	15590	14524	+270	1127	1018	-71	224	136	128	—	1348	417	1883
«Чурапчы»	3854	1196	2069	1108	660	1073	-607	11900	10485	+67	1164	892	+27	152	88	32	—	927	291	1093
«Мындааһы»	2965	870	1963	969	470	336	-767	9810	9182	+107	1251	1140	-3	102	56	53	—	639	383	948
«Мугудай»	3776	1178	2195	1129	690	808	-827	12720	11852	-1102	1277	1193	-31	125	86	70	—	1084	314	1425
Оройуон үрдүнн	19777	6273	11356	6144	3130	4071	-4723	85080	59440	-847	1187	1063	+3	729	433	355	—	4978	1765	6806

